

Woorden wekken, voorbeelden trekken

Als een leeuw een gazelle opjaagt, aanvalt, doodt en oppeuzelt, zijn dat tamelijk gruwelijke beelden en vinden we het zielig

voor die arme gazelle. Toch nemen we die leeuw niets kwalijk: hij doet geen kwaad, zo redeneren we, het is de natuur, het is zijn instinct.

Als Bert zijn collega de hersens inslaat omdat zijn gezicht hem niet aanstaat, zijn we geschokt. We vinden Bert een slecht mens. Ja, waarom mag een leeuw een gazelle verscheuren en mag Bert niet de hersens inslaan van Ton? Wat is het dat een mens doet verschillen van een dier? Voor een dier geldt de wet van de jungle: eten of gegeten worden. Voor een mens gelden andere maatstaven. De mens is het enige levende wezen dat het schaamrood op de kaken kan krijgen. Die leeuw schaamt zich nergens voor. In de Hebreeuwse traditie wordt de mens, Adam, pas mens als hij zich verbergt omdat hij zich schaamt. Niet zozeer omdat hij ontdekt dat hij er nogal dierlijk bloot bijloopt, maar om een andere reden. Hij voelt zich schuldig vanwege het overtreden van een verbod. Kennelijk wordt hij geacht bepaalde dingen te doen en andere dingen te laten. Kennelijk deugen sommige dingen niet, is er goed en kwaad en schaamt hij zich als hij over de schreef gaat. Schaamte impliceert het ontluiken van het mens-zijn. Dieren zijn zonder schaamte. Als een mens in beestachtig gedrag vervalt, legt hij alle terughoudendheid af en gaat schaamteloos tekeer als een wild beest. Wie zich nergens voor schaamt is geen mens, maar een onmens, beestachtig; is bikkelhard als een steen. Schaamte is: het niet zomaar aan

een ander voorbij kunnen gaan. Je kunt een ander uit woede voor van alles en nog wat uitmaken, zelfs van alles aandoen, maar er achteloos aan voorbijgaan als iets dat er volstrekt niet toe doet, dat is schaamteloos, onmenselijk. De mens ontdekte dat verschil tussen hemzelf en een dier. En zo begon hij zich vragen te stellen. Ben ik mijn broeders hoeder? Blijft er iets van ons bestaan overeind als we de laatste adem uitgeblazen hebben? Waarom de pijn, de liefde, het verlangen, de teleurgestelde verwachting? Leed werd niet begrepen. Wat er rest na de dood werd niet ontsluit, wel vermoed. De vraag blijft: Wat is onze opdracht? De vragen die rezen waren over de natuur, geboorte en groei, leven en sterven. Daarna over de mens, hoe hij zich gedroeg, wat goed is, wat kwaad. En zo ontstond de wijsbegeerte. Je bestudeert eerst je omgeving en vraagt je af hoe het in elkaar zit. Hoe kan een vis ademen onder water? Hoe kan een blad groeien en verkleuren. Hoe loopt een mens? Dan komen vragen die daaraan vooraf gaan: wat is eigenlijk beweging? Wat is de oorzaak, de allereerste die een ander in beweging brengt. In het christendom gaan de eerste vragen niet over weten en wijsheid, maar over Hem die aan wereld en werkelijkheid vooraf gaat: God, Schepper, de waarlijk allereerste. Wetenschap observeert, wijsbegeerte redeneert, maar er blijven lacunes. Hoe kunnen we de werkelijkheid leren kennen? Dan komen we bij

het geloof uit. Maar dan komen we meteen bij een probleem uit: is het waar? Wil de Bijbel echt van betekenis zijn, dan moet het wel echt zijn. Dan hebben we een levend voorbeeld nodig, iemand die echt geleefd heeft en heeft laten zien dat het kan. Dat kun je niet aanleren uit een boekje. Mensen veranderen alleen door levende voorbeelden, door mensen die echt geleefd hebben en het waar-gemaakt hebben. Waarom zijn kinderen soms zoals ze zijn? Niet omdat iemand hen verteld had dat ze zo moeten zijn, maar omdat ze een levend voorbeeld hebben gehad: aardige vader en moeder. Waarom doen de broeders en zusters van Moeder Teresa dat werk in die sloppenwijken? Niet omdat iemand hen verteld heeft dat het wel goed zou zijn om te doen, maar omdat ze een levend voorbeeld hebben gehad die het voor-geleefd heeft: Moeder Teresa. Zo'n houding kan niet aangeleerd worden, maar moet gewekt worden. Moeder Teresa kon het doen vanwege het levende voorbeeld van Jezus. Mensen komen tot bekering door mensen, om hen heen, die geen kwaad met kwaad vergelden, dus door mensen die het voorbeeld van Christus navolgen. Uiteindelijk vraagt Christus maar één ding: navolging. Hij heeft ons geen leer gebracht, maar een voorbeeld gegeven opdat wij het zouden navolgen.

Mgr. drs. R.G.L.M. Mutsaerts

Hulpbisschop van 's-Hertogenbosch

Jubilea

25 jaar diaken

30 september

W.J.H. Brok, diaken Amarant te Rijsbergen (Grasplantsoen 16, 5658 HE Eindhoven)

Drs. G.H. Hendriks, em. diaken H. Antonius Abt (Acht) te Eindhoven (Laan van Mariendael 22, 5492 GB St. Oedenrode)

Agenda oktober

Mgr. Mutsaerts

- 1 mediaoverleg
- 2 10.00 uur stafvergadering
bezoek dekens
- 3 bezoek dekens
- 5 9.30 uur H. Mis en inzegening
gildeterrein Lieshout
- 6 - 10 week van het katholiek onderwijs
- 7 Officium Catecheticum Utrecht
19.00 uur H. Mis Vinkel (rozenkransnoveen)
- 9 10.00 uur stafvergadering
vergadering Stichting Sonnius
- 11 10.00 uur Hoofdliedenmis Best
- 12 11.30 uur H. Mis Heuvelkerk Tilburg
- 14 Bisschoppenconferentie
- 16 10.00 uur stafvergadering
bezoek dekens
- 20 Stichting katholieke Jeugdbelangen
- 23 10.00 uur stafvergadering
- 26 10.30 uur H. Mis Millingen aan de Rijn (100 jaar kerkwijding)
- 30 10.00 uur stafvergadering

De inrichting van het priesterkoor

Met de liturgievernieuwingen na Vaticanum II is ook de inrichting van het priesterkoor veranderd. Er zijn nu drie belangrijke plaatsen op het priesterkoor die aandacht verdienen.

Dat is allereerst het altaar. Het is bij voorkeur vast en onverplaatsbaar. Het is immers het vaste

centrum van de kerk en een symbool van Christus zelf. Het is dus ongepast (bijv. vanwege een concert) met het altaar te schuiven als ware het een willekeurig meubelstuk. Op het altaar dient niets anders geplaatst te worden dan wat strikt voor de eucharistie nodig is. Het is geen plaats voor blaadjes van de priester en boekjes van de misdienaars. Het gebruik van het oude hoofdaltaar voor de viering van de eucharistische liturgie is niet verboden. Het is ook niet voorgeschreven dat de priester bij de eucharistische liturgie naar het volk gekeerd staat. Wordt het vroegere hoofdaltaar niet gebruikt, dan dient het niet versierd te zijn, zodat alle aandacht gericht wordt op het nieuwe altaar dat ervoor geplaatst is. Dat dient dan het werkelijke, ook optische centrum van de kerk te zijn. Wel is voorgeschreven dat, indien in een (nieuwe) kerk een altaar wordt geplaatst, dit los van de achterwand wordt opgericht zodat de priester eromheen kan gaan (voor de bewieroking). Het altaar is bij voorkeur van natuursteen maar mag ook van elk ander waardig materiaal vervaardigd worden. Een altaarsteen met ingemetselde relikwieën is niet meer nodig. Wel wordt aangeraden het oude gebruik van relikwieën te handhaven maar deze moeten dan in een relikwieëngraf onder het altaarblad worden geplaatst. Waren vroeger meerdere altaardwalen verplicht, nu volstaat één dwaal die ook buiten de eucharistieviering het altaar bedekt. Het altaar is alleen zonder dwaal na de viering van Witte Donderdag tot aan de Paaswake. Een tweede belangrijke plaats die nieuw is na Vaticanum II, is de ambo. Het moet een vaste lezeaar zijn die liefst bij het altaar past en waardig van vorm is want

hier wordt het Woord van God verkondigd. De ambo mag alleen gebruikt worden voor de schriftlezingen, de homilie en de intenties van de

voorbede, echter niet om de volkszang te leiden.

Een derde belangrijke plaats is de zetel van de priester. Die was er in de oude liturgie wel maar die stond opzij en had alleen de functie van zitplaats tijdens de lezingen en het zingen van het koor. Nu dient de zetel naar het volk gekeerd te staan. De priester zit van daar namelijk de liturgie voor. De openingsriten verricht hij daar; hij leidt daar de voorbede en kan daar het gebed na de communie bidden en de slotzegen geven. De acolieten hoeven niet perse met het gezicht naar het volk te zitten. Het is belangrijk dat de zetel van de priester mooi van vorm is en het liefst ook past bij altaar en

ambo. Deze zetel is in Nederland nog lang niet altijd gerealiseerd. In veel parochies zit de priester nog opzij en ver-

richt de openingsritus en de voorbede vanaf de ambo. Dat is in de vernieuwde liturgie niet de bedoeling.

We hebben de plaats van het tabernakel niet genoemd omdat het tabernakel, hoe belangrijk het ook is, in de liturgie van de eucharistie zelf geen rol speelt. Daarom kan het tabernakel ook op een waardige plaats buiten het priesterkoor geplaatst worden. We zien een

tendens om het tabernakel weer een centrale plaats op het priesterkoor te geven, in het tabernakel op het oude hoofdaltaar of op een zuil achter in het priesterkoor. Zo kan het tabernakel als de plaats van de eucharistische aanwezigheid van Christus, met name ook buiten de vieringen een centrale plaats in de kerk hebben.

Diocesane commissie liturgie

Oprichting parochie

Per 1 juni 2014 heeft mgr. A. Hurkmans middels fusie samengevoegd de parochies Heilige Stefanus en H. Antonius van Padua te Nijmegen, waarbij de R.K. Parochie Heilige Stefanus verkrijgende rechtspersoon is.

Benoemingen en ontslagen

Mevrouw **drs. J.G.T.C.M. Bax** te Gemonde: per 1 april 2014 eervol ontslag van de pastorale zending als pastoraal werkster van de parochies H. Maria en Sint Jan evangelist te 's-Hertogenbosch.

De eerwaarde heer **drs. M.J.H.M. van Rooij** te Heesch: per 1 mei 2015 eervol ontslag als diaken van de parochie Sint Norbertus te Berlicum-Middelrode.

De eerwaarde heer **J.W. Wolbrink** te Geldrop: per 14 mei 2014 eervol ontslag als diaken van de parochie Sint Joris te Eindhoven.

De hoogerwaarde heer **Mgr.dr. J.A.J.P. Heeffe** te Someren: per 1 juni 2014 eervol ontslag als pastoor van de parochies H. Paulus te Someren, H. Jozef te Someren-Heide en O.L.Vrouw Tenhemelopneming te Someren-Eind.

De zeereerwaarde heer **Mgr. drs. R.G.L.M. Mutsaerts** te 's-Hertogenbosch: per 1 juni 2014 benoeming tot waarnemend pastoor van de parochies H. Lambertus, H. Paulus, H. Jozef (Heide) en O.L.Vrouw Tenhemelopneming (Eind) te Someren.

De hoogerwaarde heer **R.J.M. Kerssemakers** te Sint Anthonis: per 1 ju-

ni 2014 eervol ontslag als waarnemend pastoor van de parochies De 3-Eenheid te Gemert-De Mortel en O.L.Vrouw Tenhemelopneming te Handel en van de Pastorale Eenheid Sint Anna te Drieën te Bakel-Milheeze-De Rips.

De zeereerwaarde pater **J.J.H.H. Bonten ocd** te Handel: per 1 juni 2014 benoeming tot waarnemend pastoor van de parochies De 3-Eenheid te Gemert-De Mortel en O.L.Vrouw Tenhemelopneming te Handel en van de Pastorale Eenheid Sint Anna te Drieën te Bakel-Milheeze-De Rips.

De heer **E. Wever** te 's-Hertogenbosch: per 1 juni 2014 eervol ontslag van de pastorale zending als pastoraal werker ten behoeve van het Straatpastoraat Den Bosch.

De zeereerwaarde pater **J.S. Vellaisamy ofm** te Megen: per 18 juni 2014 eervol ontslag als pastor van de Parochie Heilige Franciscus en Heilige Clara te Druten.

De eerwaarde heer **W.P. van Herwijnen** te Geffen: per 1 juli 2014 eervol ontslag als diaken van de parochies H. Remigius te Lithoijen, H. Servatius te Oijen en H. Benedictus te Teeffelen.

De zeereerwaarde pater **W.J.A. Biemans sj** te Nijmegen: per 1 augustus 2014 eervol ontslag als pastor van de parochie Heilige Stefanus te Nijmegen.

De heer **A.Th.M. van der Horst** te Eindhoven: per 1 augustus 2014 de pastorale zending en opdracht als pastoraal werker van de parochie Heilige Franciscus te Veghel.

De zeereerwaarde pater drs. **B.J.M. Frie sj** te Nijmegen: per 1 september 2014 eervol ontslag als pastor van de parochie De Twaalf Apostelen te Wijchen.

De eerwaarde heer drs. **Th.A.J. Bangert** te Sint Michielsgestel: per 1 september 2014 eervol ontslag als diaken van de parochie Heilige Oda te Sint Oedenrode

De eerwaarde zuster **drs. E.A.H.M. de Vreede o.carm.** te Boxmeer: per 1 september 2014 eervol ontslag van de pastorale zending als pastoraal werkster van de Onze Lieve Vrouweparochie te Boxmeer.

De hoogerwaarde heer **R.J.M. Kerssemakers** te Sint Anthonis: per 1 september 2014 eervol ontslag als pastoor van de Parochie Maria, Moeder van de Kerk te Sint Anthonis.

De hoogerwaarde heer **drs. R.J.M. Kerssemakers** te Sint Anthonis: per 1 september 2014 eervol ontslag als deken van het dekenaat Boxmeer-Cuijk-Gemert.

De zeereerwaarde heer **drs. N.A.L. van der Sluis** te Liempde: per 1 september 2014 benoeming tot pastoor van de parochie Maria, Moeder van de Kerk te Sint Anthonis onder gelijktijdig eervol ontslag als pastoor van de parochie St. Jans Onthoofding te Liempde

De zeereerwaarde heer **J.H.E.T.M. Grubben** te Boxtel: per 1 september 2014 benoeming tot waarnemend pastoor van de parochie St. Jans Onthoofding te Liempde

De weleerwaarde heer **G. de Jong** te Eindhoven: per 1 september 2014 benoeming tot kapelaan van de parochies Verrijzenisparochie te Boxtel, St. Jans Onthoofding te Liempde en H. Willibrordus te Esch onder gelijktijdig eervol ontslag als kapelaan van de parochie Sint Joris te Eindhoven.

De weleerwaarde pater **X. Arokiasamy** te Luyksgestel: per

15 september 2014 benoeming tot kape-
laan van de parochies H. Lambertus, H.
Paulus, H. Jozef (Heide) en O.L. Vrouw
Tenhemelopneming (Eind) te Someren
onder gelijktijdig eervol ontslag als kape-
laan van de Pastorale Eenheid Bergeijk.

De weleerwaarde heer **P.H.T.P. Lê** te Sint
Michielsgestel: per 15 september 2014
benoeming tot kapelaan van de Pastorale
Eenheid Bergeijk.

De zeereerwaarde heer **E.T. van Delden**
te Eersel: per 1 oktober 2014 eervol ont-
slag als waarnemend pastoor van de paro-
chie Sint Willibrordus te Eersel.

De zeereerwaarde heer **drs. C.P.A.M. van
Lamoen** te Gemert: per 1 oktober 2014
benoeming tot pastoor van de parochie
Sint Willibrordus te Eersel onder gelijktij-
dig eervol ontslag als pastor van de paro-
chie De 3-Eenheid te Gemert-De Mortel.

Colofon

De nieuwsbrief is een uitgave van
het bisdom van 's-Hertogenbosch
*De BisdomNieuwsbrief wordt gratis
verspreid bij het pastoraal kader en bij
belangstellenden.*

Een bijdrage ter dekking van de kosten
wordt op prijs gesteld (publiciteits-
fonds NL63 INGB 0001 3284.65)

Aan- / afmeldingen en wijzigingen
voor de nieuwsbrief kunnen doorgeven
worden via het mailadres:
nieuwsbrief@bisdomdenbosch.nl

Bezoekadres:

Parade 11
5211 KL 's-Hertogenbosch
Postadres: Postbus 1070
5200 BC 's-Hertogenbosch

T: 073 523 20 20
E: info@bisdomdenbosch.nl
W: www.bisdomdenbosch.nl

Verschijnt elf maal per jaar

In memoriam

Op 3 juli 2014 is overleden de
**hoogerwaarde heer mgr. drs.
Henricus Gerardus Maria de
Groot**, oud vicaris-generaal van
het Militair Ordinariaat, tevens
erekapelaan van Z.H. de Paus en
Ridder in de Orde van de Neder-
landse Leeuw. Mgr. De Groot
werd geboren in Tilburg op 24 fe-
bruari 1926 en tot priester gewijd
in Leuven (B) op 12 oktober
1960. Daarna was hij werkzaam
als priester in Chili totdat hij in
1966 werd geïncardineerd in het
Bossche bisdom. Hij was achter-
eenvolgens werkzaam als kape-
laan te Kaatsheuvel (parochie H.
Johannes de Doper) van 1966-
1969 en als kapelaan te Ewijk (pa-
rochie H. Johannes de Doper) van
1969-1972, waarbij hij tevens
studeerde aan de katholieke uni-
versiteit te Nijmegen. In 1972
werd hij benoemd tot vormings-
leider en tevens tot legeraalmoe-
zenier van het R.K. militair vorm-
mingscentrum De Vlasakkers te
Amersfoort. In 1987 werd hij be-
noemd tot vicaris-generaal van het
Militair Ordinariaat, uit welke
functie hem per 1 november 1995
wegens emeritaat eervol ontslag
werd verleend. Moge hij rusten in
vrede!

Week katholiek onderwijs – een activiteit in Tilburg

In de week van het katholieke on-
derwijs presenteert de Stichting
John Henry Newman voor
Rooms-Katholiek Basisonderwijs
haar plannen voor een nieuwe
particuliere katholieke basisschool

in Tilburg, waar goed onderwijs
hand in hand gaat met integraal
godsdienstonderricht en karakter-
vorming. Deze bijeenkomst vindt
plaats in het 'House of Creative
Concepts' (Fontys) van 19.30 u –
21.30 uur. De entree is gratis.
Adres: Smederij Spoorzone, Ge-
bouw 84. NS-plein 65, 5014 DC
Tilburg (gratis parkeergelegen-
heid). Voor meer informatie:
www.jhnewmanschool.nl.

Jaarlijkse open dag Bid- dende Moeders

Voor kennismaking met Mothers
Prayers en voor ontmoeting en in-
spiratie van
biddende
moeders in
Nederland
nodigen we
moeders en
andere

vrouwen met een moederhart uit
om op zaterdag 8 november te
komen op de landelijke open dag
van Mothers Prayers.
Verenigd in gebed redden wij on-
ze kinderen.
U bent welkom vanaf 10.00 uur
en om 10.30 uur zal iets verteld
worden over de spiritualiteit van
Biddende Moeders. Daarna volgt
de inleiding 'Vraag om bescher-
ming'
Om 12.00 uur zal er een lunch-
pauze zijn waarvoor u zelf een
lunchpakket dient mee te nemen.
Om 13:30 uur begint het gebeds-
uur waar we gaan bidden voor on-
ze kinderen met aansluitend om
15.00 uur de mogelijkheid de H.
Mis bij te wonen.

Plaats: Heilig Landstichting/Berg
en Dal, Pastoor Rabouplein 1, ge-
legen naast de Cenakelkerk, 6564
BP Heilig Landstichting (Nijme-
gen)

mothersprayers_nl@hotmail.com
www.mothersprayers.org